

Utbildningsinspektion i Kyrkskolan och Skärlagsskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Kyrkskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	137
Skolbarnsomsorg	65
Förskoleklass	13

Skärlagsskolan	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	180
Skolbarnsomsorg	50
Förskoleklass	25

Skolområdet består av två skolor som har en gemensam rektor. Villkoren för de två skolorna skiljer sig främst åt genom den geografiska placeringen.

Kyrkskolan är en byskola längs en liten väg drygt en mil utanför huvudorten mitt emot kyrkan i Västerljung. De yngsta barnen i skolan går i förskoleklass och de äldsta i årskurs 6. Skolan består av tre byggnader varav den äldsta delen är byggd i början på 1900-talet. De nyare husen är byggda 1994-95 och ligger intill den äldre byggnaden och används av de äldre barnen. Skolgården påminner om en gammal trädgård med några fruktträd. Idrottshallen och bibliotek ligger i anslutning till förskolan. Lokalerna ligger snett nedanför skolan på andra sidan vägen. Idrottshallen invigdes 1998.

Skolan består av sex åldersblandade klasser, även förskoleklassen är integrerad. Skolans personal arbetar i arbetslag. Det finns två avdelningar för skolbarnsomsorg, en för de yngre barnen och en för de äldre. Mer än en tredjedel av barnen åker skolskjuts.

Skärlagsskolan ligger i utkanten av huvudorten vid en återvändsgata. Skolan består av två byggnader. En huvudbyggnad som är byggd 1978-79 och en paviljong som tillkom 2002. Skolan har ett trafikmässigt lugnt och naturmässigt vackert läge. Bebyggelsen runt skolan består till övervägande del av villor. Flera cykelbanor leder till skolan. Skolgården består dels av asfalt närmast skolan och dels ett naturområde. Skolan är organiserad i arbetslag. Skolbarnsomsorgen i Skärlagsskolan är uppdelad på två avdelningar med barn i blandade åldrar. Skolbarnsomsorgen i skolan kompletteras med två familjedaghem.

Genomförandet av inspektionen i Kyrkskolan och Skärlagsskolan

Skolverket sände den 21 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Kyrkskolan och Skärlagsskolan har bestått av undervisningsråden Inger Nyberg-Gummesson

och Per Lennmark. Besök i Kyrkskolan genomfördes den 20 april 2004. Besök i Skärlagsskolan genomfördes den 21 och 22 april 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Kyrkskolan och Skärlagsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Kyrkskolan och Skärlagsskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, fritidspedagoger, förskollärare, föräldrar och lärare samt ett urval elever från årskurserna 2 och 6. Verksamhet och lektioner besöktes i första hand i förskoleklass, årskurs 2 och 6.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Kyrkskolan arbetar personalen med normer och värden genom kompisamtal för de yngre eleverna. Under samtalen som genomförs varje vecka, kan klassen ta upp frågor som t.ex. allas behov av att få vara delaktig i leken och att våld av olika slag inte är tillåtet. Klassen reder också ut bråk. Resultatet av arbetet består i elevernas höjda medvetenhet om hur andra kan tänka och känna.

Enligt dokumentationen använder personalen vidare artiklar ur barnkonventionen, seriesamtal, sociala berättelser och dramaövningar. Skolan arbetar också med något som benämns "Dumpa fula ord". Språkbruket på skolan har bl.a. diskuterats i Kyrkskolans förvaltningsråd, ett råd för samverkan mellan skolläring, personal, elever och föräldrar. Konsekvenserna av arbetet med "Dumpa fula ord" innebär att elever som använder sig av fula ord får dem inskrivna i den egna planeringsboken. Boken skickas därefter hem och skall skrivas under

av föräldrarna. Resultatet med arbetet av språkbruket är ännu inte på den nivå föräldrarna önskar.

Enligt personal inom förskoleklass och skolbarnsomsorg är barnen duktiga på att ta hand om varandra, vilket bekräftas av inspektörernas observationer.

Skärlagsskolan har trivselregler som revideras av elevrådet. De yngre eleverna har morgonprat och vid dessa samtalsstunder diskuterar klasserna även skolans regler. De yngre eleverna uppfattar att det är fröken, rektor eller kommunen som bestämmer skolans regler. De äldsta eleverna har också haft diskussioner om regler, men även om rutiner.

Eleverna känner trygghet i att det alltid finns någon vuxen ute när de har rast. Trots den generella tryggheten finns det elever som uppfattar att de ofta kränks på skolan genom t.ex. språkbruket. I Skärlagsskolan arbetar personal och elever förebyggande med något som kallas vänskapsövningar och vid behov har skolan tjej- och killsnack, ibland med hjälp av kurator. Skolan har kamratstödjare.

Föräldrarna känner trygghet i vetskapen om att personalen alltid visar handlingskraft när det uppstår problem. I förskoleklassen och i skolbarnsomsorgen arbetar personalen med att barnen alltid skall känna sig välkomna, genom trygghet och gemenskap med gruppen.

Det finns föräldrar som ger uttryck för att informationen från skolan till barnen är att de inte får gå vidare till årskurs 6 om de inte klarar de nationella proven. Förhållandet påverkar både elevers och föräldrars trygghet i relation till skolan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultatet av arbetet med normer och värden är av godtagbar kvalitet. Det finns medvetna och tydliga strukturer och metoder i båda skolorna för att kunna nå framgång i värdegrundsarbetet, men skolorna bör dock förbättra arbetet med elevernas reella delaktighet.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Kyrkskolan får de äldre eleverna information om läroplanen och de nationella kunskapsmålen. Skolans prioriterade mål är inte kända av flertalet elever, vilket kan försvåra för eleven att skaffa sig en realistisk uppfattning om sitt eget lärande. Eleverna deltar inte i någon väsentlig omfattning i planeringen av sitt arbete, men de utvärderar arbetet varje vecka. Skolan följer varje år upp alla elever avseende deras språkutveckling. Resultatet för årskurs 3 finns med i kvalitetsredovisningen. Skolorna har nått de lokala målen. I årskurs 5 genomförs nationella prov i svenska, engelska och matematik. Av kvalitetsredovisningen framgår att

eleverna i Kyrkskolan har klarat de nationella proven i ämnet svenska i årskurs 5. Resultaten på de nationella proven följer eleven i den individuella mappen. I mappen finns en testjournal där personalen för in elevens alla resultat.

Skolan informerar eleverna om resultaten från de nationella proven på utvecklingssamtalen. De äldsta eleverna har förhör och prov i vissa ämnen. I båda skolorna finns en kunskapsmässig tydlig inlärningsgång i alla ämnen enligt dokumentstudier. Hela Kyrkskolan arbetar bl.a. med ett gemensamt tema en gång varje år. De yngre eleverna får muntlig eller skriftlig information om vilket arbete som skall göras i skolan. De äldsta eleverna planerar i planeringsböcker varje vecka utifrån lärarens beslut. Veckans arbete utvärderas gemensamt av elever och lärare. De äldre eleverna uppfattar att läraren informerar om läroplan och mål. Utifrån läroplanen har personalen skapat individuella utvecklingsplaner till varje elev. Utvecklingsplanerna diskuteras med elev och förälder på utvecklingssamtalen. Förutom temaarbetena som genomförs kan eleverna ibland få arbeta två och två.

I Skärlagsskolan är målen i flera ämnen kända av de äldre eleverna. Skolan formulerar målen skriftligt och kommunicerar dem vidare individuellt med varje elev. De yngre eleverna får muntlig eller skriftlig information om vad de skall lära sig. Föräldrar uppfattar att de inte får någon tydlig information varifrån kunskapsmålen har sin utgångspunkt.

”Lakanet” används vid utvecklingssamtalet som en form att mäta kunskap. Skärlagsskolan har elever som inte når de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Precis som eleverna i Kyrkskolan har eleverna i Skärlagsskolan en mapp som följer dem genom hela skolsystemet. De äldre eleverna gör själva ett förslag på vad de ska arbeta med under en fjortondagarsperiod. Eleverna uppfattar att deras egna planeringsförslag ofta ändras av läraren, vilket kan försvåra för eleven att lära sig att bedöma den egna förmågan. Elevernas individuella utvecklingsplan omfattar i första hand i svenska, engelska och matematik. På utvecklingssamtalet får elever och föräldrar information bl.a. om barnets kunskapsframgångar i svenska, engelska och matematik samt uppförande. De äldre eleverna gör en självskattning i alla ämnen utom idrott innan de deltar i utvecklingssamtalet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolorna har en god kvalitet för lärandet i svenska, engelska och matematik genom bl.a. tydlig struktur och de individuella utvecklingsplanerna som har sin utgångspunkt i läroplanen. Resultatet av arbetet är gott.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Kyrkskolan har ett handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Programmet är känt av alla elever och underskrivet av eleverna, vilket betyder att de har tagit del av programmet. Ett informationsblad om mobbning skickas till hemmen på båda skolorna. Utifrån handlingsprogrammet kontakter inte skolan hemmet omedelbart när något allvarligt händer i skolan. Föräldrarna känner sig dock trygga med skolan eftersom de vet att personalen är aktiv om problem uppstår.

Eleverna i skolan deltar i klassråd, elevråd, miljöråd och matråd. På klassrådet och elevrådet får eleverna berätta vad de vill och önska sig saker t.ex. gungor. Klassrådet likställs med kompisamtalet för de yngre eleverna. På miljörådet finns en elevrepresentant från varje klass. Miljörådet gör t.ex. studiebesök. Representanter till råden lottas ibland, andra gånger kan eleven anmäla sig frivilligt. Trots att skolan arbetar med de formella mötena för delaktighet har eleverna endast lite reellt inflytande. Det vardagliga arbetet bestäms till största delen utan dialog med elevgruppen. I skolbarnsomsorgen och i förskoleklassen deltar barnen i reglernas utformande.

I förskoleklassen och i skolbarnsomsorgen är barnen delaktiga i trivselreglernas utformande. Skolans regler utformades från början med både elevers och föräldrars medverkan, numera är de inte delaktiga i revideringen av reglerna. De äldre eleverna har själva deltagit i att utforma klassregler. Om eleven bryter mot reglerna markeras förseelsen. Avsikten är att skapa förståelse för rådande normer och värden.

På förvaltningsrådet deltar rektor, lärare, elever från årskurs 5 och 6 samt representanter för föräldraföreningen. Rektorn är sammankallande. I rådet tar man upp frågor som t.ex. kvalitetsredovisningen, trafikdagar, mobbningsenkät etc. Föräldrarna deltar inte direkt i utformandet av skolans planer. Föräldrarna inbjuds även till föräldramöten.

I Kyrkskolan finns ingen gemensam strategi för elevernas successiva möjlighet till ansvarstagande, men elever och föräldrar involveras i arbetsplaneringen genom utvecklingssamtalen.

Ett sätt att visa hälsoarbetet består i att föra en hälsobarometer som visar hur fysiskt aktiva eleverna är. Skolan anordnar lite lättsammare aktiviteter för alla, för att stärka gemenskapen.

Föräldrarna upplever att de alltid blir väl bemötta när de efterfrågar stöd till sina barn. Tidigt under 2004 blev Västerljungslöftets (en samlingsorganisation för bygdens föreningar, däribland föräldraföreningen) egen hemsida på Internet klar vilket skulle kunna innebära ännu en möjlighet till samverkan mellan föräldrar och skola.

I Skärlagsskolan finns de formella råden; klassråd, elevråd, miljøråd och matråd. På klassråden och elevråden diskuterar och framför eleverna sina önskemål om inköp. Skolans yngre elever har inflytande över "klassens timme", men är inte direkt involverade i planeringen av det dagliga arbetet. Det finns olika slags samverkan mellan de olika klasserna på skolan.

En mötesplats för föräldrarna att diskutera skolfrågor är förvaltningsrådet som kan ta upp frågor om taxiskjuts, kulturdagar etc., men kan också frågor om skolgårdsarbete, spolning av is, försäljning av kalendrar och kakor till skolresor, inköp av facklor m.m.

En annan allmän form av information till föräldrarna är "hembrevet" som skickas var fjortonde dag och informerar om aktuella händelser och barnens arbete i skolan. Information som gäller individen skickas via en planeringsbok. Utvecklingssamtal genomförs, föräldrarna får ett brev med några diskussionspunkter att fundera på inför samtalet. Resultaten av utvecklingssamtalen avgör hur eleven själv skriftligen formulerar vad hon/han ska fokusera på framöver. Elev och föräldrar skall därefter skriva under den formulerade arbetsplaneringen. Föräldrarna upplever att de har möjlighet att framföra sina synpunkter vid utvecklingssamtalet. Samverkan med föräldrar i Skärlagsskolan sker för övrigt på förvaltningsrådet och föräldramöten. Föräldragruppen önskar att skolan skall anordna fler föräldramöten. I Skärlagsskolan finns ingen föräldraförening, men det finns exempel på att föräldrar ändå sluter sig samman om de uppfattar att något måste förändras. Förskoleklassens- och skolbarnsomsorgens personal träffar ofta barnens föräldrar. Telefonkontakt är också en viktig länk till föräldrarna.

Skolorna arbetar efter samma handlingsprogram för att förebygga och motverka kränkande behandling. All personal kommer att delta i utbildning i grundläggande värdegrundsarbete. Trosa kommun skickar regelbundet ut enkäter till föräldrarna. De har genomfört en elevenkät och en föräldraenkät om utvecklingssamtal 2003.

Skärlagsskolan har två särskilda aktiviteter för att stärka arbetet med fysisk aktivitet. De äldre eleverna går "Måbra promenader" tre gånger i veckan. De yngre eleverna har även en aktivitetsbana.

Skolområdets elever erbjuds skolhälsovård som följer deras hälsomässiga utveckling.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas delaktighet och inflytande för det vardagliga arbetet är godtagbart, men bör förbättras avseende elevernas reella delaktighet. Även föräldrarnas inflytande och delaktighet i ut-

formandet av skolans planer och kvalitetsredovisningar samt dess innehåll bör förbättras.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Vid skolområdets skolor används den kommungemensamma planen för hur personalen skall gå tillväga för att identifiera problem som kan uppstå i elevens lärande. Planen lyfter på ett tidigt skede fram samverkan med föräldrarna. En del av planen är att upprätta åtgärdsprogram, vilket görs på båda skolorna. Formulär för åtgärdsprogram har utarbetats. Om elever behöver extra stöd går de till specialläraren och arbetar. Om någon behöver mer omfattande stöd kan detta ges inom den särskilda undervisningsgruppens ram. En annan del av planen är elevvårdskonferensen där rektor alltid deltar. Båda skolorna har möjlighet att ta emot elever med funktionshinder.

De äldsta eleverna arbetar ibland med grupparbeten, vars utgångspunkt är in-studeringsfrågor. Skolan har ett gemensamt tema en gång varje år. Läroplanen bryts ner till individuella utvecklingsplaner för varje elev.

Specialpedagogen besöker förskolan för att på ett tidigt stadium kunna bilda sig en uppfattning om hur skolan skall bemöta och hjälpa det enskilda barnet. När eleverna börjar i årskurs 1 språktestar specialpedagogerna alla elever.

Lärare från musikskolan kommer till Kyrkskolan för elevernas instrumentallektioner. Innevarande läsår har statliga medel i kommunen använts till att samarbeta med professionella kulturarbetare, med stor kompetens inom t.ex. drama och datoranvändning. Eleverna får simundervisning i årskurs 3, men även i årskurs 4 och 5 om de inte kan simma. Förskoleklassen i Kyrkskolan arbetar bl.a. med språklek, vilket är i god överensstämmelse med ett av de prioriterade målen i kommunen.

Verksamhetsmässigt har Skärlagsskolan prioriterat Natur- och tekniklärande genom att delta i NTA-projektet (naturorientering och teknik). Skolan använder närmiljön och förlägger sin undervisning regelbundet utomhus i projektet. Samverkan i skolan kommer bl.a. till uttryck i ett samarbete mellan slöjden och matematiken där de äldsta eleverna hjälps åt att tillverka t.ex. skyltar som kommer till nytta i skolan. I Skärlagsskolan arbetar eleverna både enskilt och tillsammans, den största delen av arbetet sker dock enskilt.

Skolan har en särskild undervisningsgrupp, de yngre eleverna arbetar ofta separerade från de äldre. Eleverna i den särskilda undervisningsgruppen samarbetar också med andra klasser. Det finns formulär för beslut om placering i särskild undervisningsgrupp som hänvisar till grundskoleförordningen och även informerar om möjligheten att överklaga beslutet. Inspektörerna uppfattar att det specialpedagogiska perspektivet är både tydligt och klart i skolan.

Skärlagsskolan arbetar med utvecklingsplaner för elevernas kunskapsframgångar. Planerna kommuniceras med elever och föräldrar på utvecklingssamtalen. Förskoleklassen arbetar bl.a. med läs-, skriv-, och matematikförberedande övningar. De samverkar ibland med årskurs 1. Skärlag- och Kyrkskolan samverkar genom att eleverna skriver brev till varandra.

Timplanerna på de båda skolorna är i överensstämmelse med skollagen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns en tydlig struktur för lärandet i båda skolorna. Identifiering av problem och stöd till elever i behov uppfattas som mycket goda. Samverkan med föräldrar och dokumentation av beslut som tas avseende elever i behov av särskilt stöd som bedöms mycket goda.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Kontakten mellan rektor och personal i skolorna sker genom att rektor deltar i arbetslagsmötena. Rektor lämnar information och deltar i diskussioner.

Specialpedagoger, skolsköterskor, kuratorer, psykolog och talpedagog har tidigare tillhört ett stödteam i kommunen. Numera har rektor ansvaret för specialpedagog som arbetar i hela kommunen. Rektor ser både fördelar och nackdelar och med omorganisationen. Helhetsperspektivet blir inte lika tydligt, medan närheten och relationerna till verksamheten stärks.

Rektor besöker ofta klasserna, vilket uppskattas av personalen. Inspektörerna anser att rektor är förtrogen med sin verksamhet, men måste ta det övergripande helhetsansvaret för att bl.a. finna rutiner för t.ex. informationsöverföring om barn i behov av stöd till pedagogisk personal som ej är lärare. Det är av vikt att rektor utvecklar samarbetsformer med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. All personal har fått information om skyldigheten att anmäla om de misstänker att barnen i förskoleklassen eller eleverna i skolan far illa.

Områdets skolor saknar arbetsplan. Däremot finns en kvalitetsredovisning för 2003 som används som arbetsplan och prioriterar områden som språkutveckling, kretsloppstänkande, samverkan, normer och värden. Varje område i redovisningen lyfter fram målindikatorer, metoder, måluppfyllelse samt reflektion med analys och ökad måluppfyllelse, vilket inspektörerna bedömer som en god systematik i kvalitetsredovisningsarbetet.

Skärlagsskolans kvalitetsredovisning ser i princip likadan ut som Kyrkskolans. Det som skiljer är att Skärlagsskolans redovisning omfattas av ytterligare ett område som handlar om lust och glädje i lärandet. Rektor anser att kvalitetsredovisningarna på skolorna fungerar som arbetsplan.

Rektor anser att arbetsbelastningen på rektorsområdet försvårar möjligheten att kunna ta rollen som pedagogisk ledare bl.a. beroende på det låga administrativa stödet. Frågan diskuteras på förvaltningsnivå och kommer att leda till en förändring. Ledningsgruppen är i huvudsak ett möte för information, vilket resulterar i att de pedagogiska samtalen inte ges tillräckligt utrymme.

Rektor är inte ansvarig för skolmåltider och städning. Dessa tjänster köps av kommunen.

Ett utvecklingsarbete för skolområdet består i deltagande i projektet "Länet läser". Kyrkskolan är den skola som först erövrade "Grön flagg" i kommunen, vilket innebär att de uppfyllt vissa miljömål. Båda skolorna arbetar aktivt med kretsloppstänkande. Förbättringssatsningarna är i överensstämmelse med två av de prioriterade målen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektor är väl förtrogen med sin verksamhet och att skolans styrning och ledning fungerar på ett godtagbart sätt. Beträffande kvalitetsarbetet sker det på ett strukturerat och systematiskt sätt. Lokal arbetsplan saknas, men skolan använder sin kvalitetsredovisning i stället. Detta bör förbättras så att det tydligt framgår att denna även innehåller en arbetsplan.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Båda skolorna arbetar med skriftlig information till föräldrarna. Informationen kommer både från pedagoger och från skolledning. Exempel på skriftlig information som sänds till föräldrar är välkomstbrev, ”hembrev” som berättar om barnens arbete, protokoll från förvaltningsrådet och formulär för elevens val. Även utvecklingssamtalet är ett möte för information till föräldrar om den enskilde elevens arbete och uppförande. Förvaltningsråd finns i båda skolorna. Förvaltningsrådet fungerar både som informationskanal och diskussionsarena, mellan föräldrar, skolledning, personal och elever i årskurs 6.

Kyrkskolan och Skärlagsskolan samverkar med professionella kulturarbetare i elevens val, men även med föräldrar. Kulturarbetarprojektet bygger på statliga medel under läsåret 2003/04. Elevens val består till största delen av praktiska och estetiska områden som dans, bild och teater. Klassikerläsning och forskning är två andra områden.

Eleverna i de båda skolorna har sitt språkval på annan skolenhet med elever som går i årskurs 7 t.o.m. årskurs 9. Avseende språkvalet finns inte möjlighet för alla elever som önskar att välja spanska p.g.a. brist på lärare som har en utbildning avsedd för språkområdet.

Båda skolorna har, enligt rektorn, möjlighet att ta emot funktionshindrade elever, men i Kyrkskolan finns det lokaler i den gamla byggnaden som endast kan nås via en trappa.

Det finns föräldrar i Kyrkskolan som uttrycker att skolan ibland har för höga krav på föräldrarnas insatser, som t.ex. att skjutsa barnen till aktiviteter under skoltid. Föräldrarna har även en kostnad för en klassresa som görs under skoltid. Föräldrar i Skärlagsskolan reagerar över att eleverna ofta får ta med sig matsäck hemifrån. Inspektörerna vill uppmärksamma skolorna på att föräldrar enligt skollagen kan bidra med en obetydlig kostnad vid något enstaka tillfälle. Det som sker inom skolans ram är i övrigt ett ansvar för skolan.

Även Skärlagsskolan har tillgång till de professionella kulturarbetarna under läsåret, vilket gör att elevens val i Skärlagsskolan i huvudsak bygger på praktiska och estetiska ämnen såsom slöjd och idrott. Andra val som eleverna kan göra är att välja ”Att nå mål” eller skivarestuga. Elevens val sker i samverkan med den fristående och intilliggande Waldorfskolan.

Eleverna i Skärlagsskolan får till viss del information om läroplan och kunskapsmål. Både elever och föräldrar får reda på hur eleven ligger till kunskapsmässigt i förhållande till ”lakanet”. Inspektörerna bedömer att skolan måste förbättra sin information till både elever och föräldrar om skolans övergripande mål, men även kunskapsmålen i övriga ämnen förutom svenska, engelska och matematik.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning är godtagbar. Skolornas information till elever och föräldrar avseende skolans mål bör förbättras. Elevens val erbjuds enligt författningarna, men inspektörerna bedömer att det allsidiga urvalet saknas för eleven och detta bör förbättras.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Rektor är ansvarig för rekrytering av personal till de båda skolorna, vilket hon aktivt arbetar med.

Personalomsättningen är låg och flertalet lärare har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva på skolorna. Ett relativt nytt begrepp, resurslärare, används i Skärlagsskolan. Resurslärare har inte utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva.

Kompetensutvecklingsplaner finns i båda skolorna. I Kyrskolan har varje personal personliga medel för kompetensutveckling. Det finns även en gemensam budget för kompetensutveckling. Förskollärare och fritidspedagoger anser att det är viktigt med den gemensamma kompetensutvecklingen. Den gemensamma kompetensutvecklingen har ägnats åt bl.a. mat och hälsa. Exempel på kompetensutveckling som har anordnats i Skärlagsskolan under 2003 är i NTA-projektet (naturorientering och teknik), Länet Läserprojekt, Motorik-skrivdans, Kulturarbete etc. Det finns en viss diskrepans mellan kompetensutveckling och behovet av kompetens avseende utvecklingsarbetet på skolan.

Det finns en frustration både hos personal och skolledning över att inte finna former som ger tillräcklig tid för reflektion och pedagogiska diskussioner. I dag finns det möjlighet att diskutera pedagogiska frågor för den som vill inom olika ämne två gånger per termin om personalen tillhör yrkeskategorin lärare. Övriga yrkeskategorier arbetar med barnen på den tid som tillfälle ges till pedagogiska diskussioner. För all personal finns två dagar per termin att disponera för utvärdering och kompetensutveckling.

Avseende läromedelstillgången så uppfattar inspektörerna den och datortillgången som tillräckligt god.

Datorer finns och används i det vardagliga arbetet i den särskilda undervisningsgruppen med de äldre eleverna.

Lokalerna i skolorna är funktionella och underhålls. Kvaliteten på lokalerna i Skärlagsskolan kan lyftas fram som både trevliga och funktionella, även om personal och rektor upplever att de saknar lokaler. Kyrskolan har möjlighet att ta emot fysiskt funktionshindrad elev i de flesta lokaler, medan Skärlagsskolan till sin helhet är byggd för att kunna möta sådana behov. Resurserna följs upp separat för de två skolorna och inspektörerna har delgivits delårsrapporter och tertiäluppföljningen för 2003. Förutom den budget som rektor förfogar över finns formulär att söka extra anslag, för att ännu bättre kunna stödja barn i be-

hov av särskilt stöd. Ansökan går till elevhälsan som gör en bedömning. Inspektörerna kan konstatera att medel också har beviljats av skolchefen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att tillgången till personal med utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva är god. Kompetensutveckling som anordnas är bra.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att övervägande delen av personalen i skolorna har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Det finns en tydlig struktur med kompetensutvecklingsplaner i båda skolorna. Lokaler och utrustning på skolorna är funktionella. De flesta lokaler på skolorna kan ta emot fysiskt funktionshindrade elever. Det finns en tydlighet både i skolorna och i kommunen att barn i behov av särskilt stöd prioriteras. I skolorna finns en tydlig plan för hur skolans kunskapsmål skall nås i svenska, engelska och matematik. Skolorna arbetar också aktivt med värdegrunden.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- fortsätta att utveckla arbetet med elevernas möjlighet till reell delaktighet och inflytande i sitt vardagliga lärande,
- förbättra informationen till elever och föräldrar om skolans mål,
- förbättra samverkan och involvera föräldrar i arbetet med skolans planer och kvalitetsredovisning,
- tydliggöra arbetsplanerna samt
- urvalet vid elevens val.

Datum

Ort

2004-06-15

Linköping

Inger Nyberg-Gummesson

Per Lennermark